

Kohaliku rahva õigustest

Meil on küll *Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise säadus* ja *Kohaliku omavalitsuse korralduse säadus* ning näib nagu oleks sellega kõik ööldud ehk asi lukus. Tegelikult on aga tegu selles kohalikus omavalitsuses elav rahvas ilmajäätud just tedakaitsvatest õigustest ehk isejuhtimisest. Kõigepäält muidugi se *KohOmaValVolKogValS* miss onn õiguslikult rämps. Ei korda siin üle pettusi *Tallinas* ja *Peipsiäärä vallas* kus kanditi teise ringkonna ääläd üle mujale et ka sääal pettusest osasaadaks ning võim kinlustada "omadele". Mainin vaid tõika et kuigi meil valitakse isikuid, saavad võrdelisuse nõuetmoonutava äältä kantimisega eelise oopiski panded/valimisliidud. Samasugust õigusteitavat pettust saame tõdeda ka eelseisval valimisel sügisel. Ent see pole siin päämine.

Pean silmas oopis sellise moonutatud valimise tulemusel võimulesokutatud selsimeeste/selsinaiste ainuvõimu kogu valla/linna rahvaüle. Rahvas võib küll arvamustavaldada ja vastugiolla aga tema ääl jääb nõuandvaks mida klikk võib vabalt mitte arvestada. Toon näitaks iljutise sundvallastamise. *PõhS* §158 näab ette kohalike omavalitsuste piiridemuutmise pärast vastavate omavalitsuste **arvamust** ärakuulates. Miss elukas onn aga arvamus? Siisuliselt tühi koht. Sest kui otsustaja kuskil eemal **otsustab** teisiti, jääb päälä tema otsus. Rahva arvamusele lihtsalt ametnikud kusevad. Sundvallastamine oli selle sättä mõttetuse parimaks näitaks. Samamoodi suhtutatakse ka nn palvekirjadesse "armsale valitsusele".

Seega oleks vaja praegune säadus asendada niskesega miss annab just rahvale otsustamisõiguse.

Kõigepäält tuleb muidugi eristada liiduvabariiklikku uvi kohalikust. Nimelt on *PõhS* §32-s jutt omandiõiguse piiramisest miss loetakse ülemaks kui kohalikudõigused. Nt raudtee, suured maanteed, lennuväljad, arjutusalad sõjaväälä, suurtööstused, kaevandused. Nendepuhul võivad kohalikud küll appikarjuda aga keskvalitsusevastu ei saa, süvariigi toores jõud ässitatakse rahva vastu. Kuid ka needliigid peab arusaamatuste ja ülleliste tellitud tundeliste tõlgendamiste vältimiseks määrama/otsustama rahvas rahvaäälätusel.

Üks tõik kaitseks kohalikke elanikke, nt kui oleks enne rahvaäälätust selgelt eristatud alad ja valdkonnad. Meil on mõndagi eikellegimaal, nt praegu tuline küsimus tuulikutepüstitamisest. Samas on meil õreda asustusetõttu ka piisavalt vaba maad et päris ilma ei jääks ka ärikad. Tuulele võivad meeldida küll ulatuslikud alad ent mitte mingid kindlad urkad.

Kaa erinevad tuulikud suuremat ühisala õlmavatest ettevõtmistest ehk on tõesti kohalikud. Neid võib paigutada talutavates piirides üksteisest ja muust ümbrusest.

Mitte laskudes piasjasjadesse nagu seni kombeks (pole ilus, on kahjulik jmt), jääb üle kohalik rahvas äraosta. Inime onn ahne ning rahaga saab paljude tõrksust mahasuruda, eriti kui valitsus on maakad sundind elama kitsuses. Nt kehtestada elamutest kindel vahemaa ning selle muutudes annetada lähädalelavatele püsielanikele (ööbind kohapääl vähämlt 183p aastas) astmeliselt tasuta elektrit, nt 150kvt kuus näokohta, 100kvt, 50kvt (nt minul on keskmiselt kulund 105kvt, suurpere liikmel kulub alla 100kvt). Siis ei teki ka sahkerdamisvõimalust, nt suurkasvuoonete püstitamiseks miss vajavad aasta läbi palju rohkem elektrit. Kess seda aga soovib, ehitab ise tuuliku või päikesepargi.

See on lahend tagantpoolt. Kuid arvestada tuleb ka nn "silmaäirimisega". Nt keegi lubab/tahab vahtida päikäse tõusust loojanguni ainiti merele kus silmapiirist tõusevad kolakad kuni 1°(!) kõrgusele. Seda aga selge ilmaga sest udus ja sajus nääd vaevalt paarisaja meetri kaugusele. Kui vel arvestada tuulikukere läbimõõtu, pole seda 10km päälä nähagi. Seega on selline põhjend lihtsalt ajuvaba ehk põhjend põhjendi endapärast et saaks aga poosetada ja tühjamõliseda.

Tuulikuvastalised on möödapand ka väitaga et nood vastikud jurakad varjutavat siis ka varjuäävaid päikäseparke. Teen lihtsa arvestise et ka ülim põmmpää midagi oiduks. Nt on väidatud et 300-meetrine tuulik jätaks 2,5-kildise varju ning vaeses plaadid ei saaks tootmiseks enam mingit toitu/kütet.

atg (300/2500 =) 0,12 annab kõrgusnurgaks 6,843 ehk ~6°50'. See nurk kehtiks 22.12.2025. 09¹⁹-11²⁷ ja 13²¹-15²⁹, 22.06.2026. 04¹⁴-05³⁵ ja 21²¹-22⁴². Võib küll vinguda et tervelt 2t talvel ja ligi 1,5t suvel on plaadid varjus ent pilvedelt mahalaskudes tuleks ka mõista et päikä koos oma varjuga lippab maamunal $\frac{40000000}{86400} = 463\text{m/s}$. Kas päikäseplaat kukub itkema kui vari temast osasekundijooksul ülelippab? Päälägi ei maksa end pettalasta pöördlabade ulatusest sest ka nood ainult vilksavad üle ja tuuliku enda sambagi läbimõõt on vaid mõni meeter ehk tühine osa tuulikust ja ta varjust. Soovitan minna mõne tuuliku taha ja mõõta kui kiiresti se kuradi päikä oma varjuga säält ülejookseb. Ja ma ei saa üldse miks peaks keegi paigaldama päikäseplaadid just tuuliku kere varju.

Keerulisem on nn madalsagedus millele praegu mängitakse kõige enam. Sest kui müra, sagedusi ja varje saab isegi lihtsalt mõõta, vajavad madalsagedused juba peenemaid mõõteriistu.

Kass aga nood madalsagedused muu loodusliku mürataustal (tuul, vihm/torm, raadiolained, liiklusrüü, tööstusmüü, kisa, päikesekiired) üldse mõju avaldavad, on vist võimatu mõõta sest juba eristamiseks pole vajalikke eristamisriistu teada. Samuti tekitab madalsagedusi loodus ise. Miks meie mõlisejad seda eitavad? Nõnna määgitakk-segi elanike tunnetel (midagi luulutada) et kassvõi midagi väljapressida.

Oopis teinelugu on siis kui millegi lähedalelavad inimesed akkavad massiliselt mingisse kindlasse aigusesse aigestuma või surema. Nõnna on näitaks old tuumakiiritusega, samuti mõne keemilise aine levikuga.

Ma saaks aru kui kuskil tuuliku lähedal oleks selged andmed et inimesed sääi mõne päävaga ulgi koolevad, siis oleks se veenev tõend ka ilma mingite mõõtmisetta. Kuid seni pole mingeid usaldusväärsäid andmeid päälä isiklike üleskõõtud kurtmiste ehki enamassti panevad inimesed oma elu vigaselt korraldades ise tuksi (n-õ ebaterved eluviisid). Ning seda ka mujal, tuulikutest oopis kaugel. Nt kass [Antarktikas](#) ja paljudel [Okeaania](#) pisisaartel elatatakse 150 aastaseks, sääi ju tuulikuid pole ning valget aegagi on samapalju kui [Arktikas](#) või troopikas? Ja õhki on meieomast palju puhtam.

Ning isegi kui midagi saakski mõõta, peaks se olema piiratud alal kus puhta võrdluse eesmärgil oleks muud mõjud/äiräid kõrvaldatud ning ka võrreldavad elanikud oleks sarnasest rühmast. Ning uurimisaegki piisavalt pikk et teha mingeid veenvaid järäldisi. Ei meil ega mujal maailmas taolise võrdlusekohta veebis andmeidleida millegipärast pole. Ja ega vist ka tule sest aju ei võta taolisi luule ilma tõenditeta vastu.

Toon näitä iljutisest kogemusest endanahal. Vahetin [Telia](#) kaabli uue [Elevi](#)vastu. Kui [Teliaga](#) sain äirätetta vaadata ka pool meetrit eemalasuvat pisikest vabalevitelekat sis [Elevi](#) tegi selle pildi pudiks nagu meil pakutatakse karbis ehtsa lihapäähä liha ja muu soga segu. Mängisin edisoni ja liigutin telekat ja antenni eemale ning taastund pilt lubas lõpuks järäldada et [Elevi](#) mõjuväli ulatub tajutavalt kuni 1m kaugusele, vähämaht minujuures. Mingit erilist mõõteriista mul pold aga sain sellist mõju tõestada omamoodi. Mida noodmõõteriistad oleks näidand, ei tea, aga rohkem usaldan elulist kogemust. Iगतasja aga tuntud vahenditega mõõta ei saagi.

Seega pakun kassvõi mingikski rahustamiseks vähämaht esialgu (kuni veenva vastutõestamiseni) välja altkäämak-sutehingu et püsielanikud kess elavad lähimast töötavast tuulikust kaugusel 1001...2000m, saavad püsinäokohta tasuta elektrit 50kvt kuus, 667...1000m kaugusel 100kvt ja lähämaal kui 667m 150kvt. Oletan et maamõõtmisega saadakse akkama, elame ju raalisajandil ja 9-l junsul 10-st nina nutikas.

Näidä: peres on 4 liiget, elamu (lähim nurk/sein) asub lähimast tuulikust 831m. Kokku saab pere tasuta 4×100 = 400kvt kuus. Kui üks laps lõpetab põhika ning lähäb õppima ning elama kaugemale kui 2km, kaob tema osa ära ja pere saab lahkumiskuust alates 3×100 = 300kvt kuus. Kui nüü lähim tuulik lõpetab töötamise ning uueks lähimaks tuulikuks saab 1535m kauguselasuv, saab pere edaspidi kuus tasuta 3×50 = 150kvt.

Siin on mitu peensust. Kui nüü lahkund laps naaseb elukohta, kuulub ta ikkagi samma perre ning pere saab tasuta osa juurde: 4×50 = 200kvt kuus. Oleks loogiline et perrearvataks ka selle lapse abikaasa ja sündivad lapsed kui nad jätkavad püsielamist samas. Küll jääks aga tasuta elektrist ilma iljem sinna piirkonda elama'asunud ahned mittekohalikud sest nad teadsid olusid/tingimusi ette ning pidid sellega ka ette arvestama ehk altkäämaksust ilma-jääma.

Ning see kohustis kehtib tuuliku(te) töötamisaja lõpuni (20...30a jooksul). Nõnna peavad kõik rahulejääma sest ingel on kaa mingi innalipik küljes.

Kui vahepääil ilmub aga pädäv uuring mis tõestab et tekitatavad äiräid ei tapa lähädasi elanikke arvestataval/talutaval määral ehk ulgi, kaob ka tasuta elektrijagamine ehk kartus onn old alusetu.

Arvestada tuleb ka inimeste enesesisendusvõimet et akatakkse uskuma enda aigestumisi mis tahes asjadest/näh-tustest ehki keegi midagi tõestada ei suuda ning põhjus onn oopis muus.

Muidu tuleks akata üvitama ka päikesekiirte, paduvihmade, raadiolainete, elektriliinide, maanteede, raudteede jmt äiräte tekitatut. Nt [Tallinas](#)elades oli pidevalt kuulda erinevat välismüü, [Tartus Kastani tänaval](#) maja mõõdasõitva-test autodest sageli värises, kuulda oli ka rong. Sama müü mälätan tuttavajuures [Riia mää](#) tõusuääräs. Vastus kõlab: [aga missa sinna sis ronisid?](#) Kasme ei muutu aga nii väiklasteks miss oma närvilisusega rikub meie elamist veelgi rohkem? Ent ka sellemõõtmiseks puudub pädäv mõõteriist.

Teinelugu on kohaliku rahva õigused mingis seda piirkondapuudutavas küsimuses. Et mida võib kohalik rahvas üldse otsustada ehk olla millegi ootamatu poolt või vastu. Praegu otsustab selle valla valitsus ja volikogu, rahvas peab nende valitsemisaja vahtima kuulekalt alludes kõrvalt. Ent iga uus asi vajaks just rahva otsust.

Seda saaks lahendada üllatavalt lihtsalt. Nagu ka muid valla elu korraldavaid küsimusi mis täna rahvani ei jõuagi. Sest rahvas saab vaid valida neid kes pärast rahvast oolimatta ostustavad kõike omapäi.

Igas vallas ja linnas tuleb korraldada kohaliku elukorralduse määramiseks rahvaäälätus. Ning mitte õhepaja toidu-na nagu määriti rahvale kaela ebamäärane ning sagedast tõlgendamistvajav põhisäääus, vaid kõik õheselt mõiste-tavalt. Koos võimalike tulemustega mida mingi valik võib kaasatua.

Meile on rahvavõim võõras (kuigi pea igaüks luulub igal võimalusel nn demokraatiast millel võib rahva võimuga olla vaid juhuslik side) ning rahvast pigem kardetakse kui talt midagi elukorraldamiseks küsitakse. Eeskujuks ning põhjendiks tuuakse isemõtle mis võimetusetõttu tavaliselt läänlikke rahvavõimu vihkavate/eitavate pandede võimutsemist.

Selline järäldis viib paratamatult põhimõtteliselt uue kohaliku omavalitsuse valimissääduse vajadusejäräle. Et mingid kohalikud vargad ei saaks omavalitseda rahva rahaüle, vaid kõik kulutaks vallavalitsus/linna valitsus vastavalt oma rahva tahtele.

Kui antaks võim rahvale, poleks vallavolikogu senisel kujul vajagi, küll on vajalik rahvalealluv valla valitsus. Tolles oleks oma valdkonna asjatundjad kes täidaks rahva otsuseid oma elu kujundamisel.

Taoline otsustamine peab olema 4-astmeline: 1) üleliiduvabariigiline; 2) piirkondlik; 3) kohalik omavalitsuslik (valla-lik/linnalik); 4) kohalik lähielukondlik.

1) Üleliiduvabariigilise otsuse teeb **Eesti NSV** rahvas rahvaäälätusel ning seda vald/linn omavalitselt muuta ei saa. Kohtussekaevata pole mõtet sest kohus rahvaäälätust eirata ei saa.

2) Piirkondlikult mõtlen mõnes küsimuses (ka see tuleb varem määratleda) mitut valda/valda+linna õlmavat ala. Tegemist on põhiliselt majanduslikul alusel toimiva piirkonnaga. Taoliselotsustamisel tuleb arvestada ka naaber-omavalitsustega, jubaotsustatud kassvõi õhegi vastuseisul väärata ei saa.

3) Vallalik/linnalik otsustamine on puhtalt omavalitsuse sisene kuid selles rahvaäälätuses võivad osaleda ainult vastava omavalitsuse püsigodanikud (elanikud õivavad ka muukaid/mutukaid ning siin arvesse ei tule). Püsigodaniku määramiseks olen pakkund vähemalt 5-aastast kohapääl elamist ja maksumaksmist selle omavalitsuse arvele. Niske nõue välistaks igasugused poliitiliste libude ajutised üpped mingi isiku või pande uvides.

4) Kohalik lähielukondlik otsustamine õlmab ka naaberelamuid, nende vastuseis soovija valla/linna korralduskavavälise erisoovi välistab.

Seega võidakse väljatulla kül paljude erisoovidega ent otsustavaks jääb rahva äälätus vastavas astmes ehk igasuguste klikkide erisoovevälistav rahva võim.

Mida mingis astmes äälätada/otsustada, tuleb väga täpsält varem samuti rahvaäälätustel (mitmus on vajalik sest valdkondi ja äälätatavaid küsimusi on palju) määratleda.

Püüdes mõnd vaieldavust avada ei lange minu ja paljude võimuninade vaated ühte.

Põhisäädus sätastab üldiste uvide eelistamise ainult §32-s. Selles sätastatakse et inimese omand võidakse kabinetiotsusepõhjal n-õ võõrandada/riigistada ja siis teeb kabinett mida ise soovib või peremehed kaugemalt käsivad. Ainus lohutis onn et võõrandamise'eest peaks inime saama ka mingi üvitise, nt uue kodu.

Rahvaäälätusele panemise küsimus jäätakse valdavalt riigikogu liikmete otsustada, rahval otsest sõnaõigust loomulikult pole. Rahvale on jäätud õigus oma uvide'eestseista vaid selle sama riigikogu valimise ja rahvaäälätusega ent teades valimissääduse mittevastavust põhisäädusele ning rahvaäälätuse algatamise võimatust (§56 (2), §65 (2), §105, §106, §163 (1), §164, §168 ehk võimuklikk ei astu ise'enda vastu) jääb see õigus elulise katteta.

Kõigesuurem oht rahvale ongi kliki kuritegevus põhjenditega et üks või teine ettevõtt peab minema üleliiduvabariikliku planeerimisvalda ehk vastav kava ärastatakse rahva õigusest oma elualaüle otsustada. See peaks aga olema võimatu juhul kui vastavas valdkonnas on mingi osa juba valitsuse alluvuses. Nt elektritootmine.

Samuti on toimitud **Nursipalo** arjutusväljaku ärastamise ja elanike minemaküüditamisega. Siin oli tegu ka puhta valega et nõnna valmistutakse **Kremli** sõjardite kallaletungivastu ehk kaitse'eesmärgil. Tegelikult toimus se ärastamine **Amerika/Nato** nõudmisel et 3. ilmasõja alates rünnata selle sõja tõenäolist alustajat - **Rassiat**. Seega aeti segi kaitse ja rünne. Loomulikult rahvapetmise eesmärgil. Nagu käiakse nn välislähätustel **Eesti NSV**-d kaitsmas ehki tegelikult kaitstakse rahaeest jänkiärikate majanduslikke uve. Ning kess onn old meie pugejalikule klikile tähtsam - oma vaene õigustetta rahvas või rikas peremees lombitagant? Vastust peaks tänaseks teadma juba igaüks.

Muide, seoses **Nursipaloga** on suudetud varjata tõika et palju suurem (ligi 3x!) ning vaba maa'ala oli (ja on ka praegu) **Sirgala** tühiväli. Kuid kagu**Eestis** elutsevad ohvitserid puhtalt mugavusest (tunnid täis, kohe koju) olid vastu oma elukohta muutma kuskile pärapõrgusse kremlimeelsete russidesekka. Kuigi just säält tulebki eestlasi kaitsata. Ometi arg ja mugav sõjaväälane oma maad kaitsma ei kõlba. Kaitsja onn ikkagi maakas, mitte linlane.

Kui naasta pisiasjademanu, nt selle sama tuulikute ehitamislubamisejuurde, peaks se olema piirkondlik ülesanne. Niiet väärakas klikk kuskil **Toompääl** ei tohiks "ainutargana" sekkuda. Samuti on tegemist kapitalistliku ettevõtlusega ning kõik kulud ja kasumid kuuluvad ettevõtnutele. On täälük jams ajada segi sotsjalismi ja kapitalismi kumb rohkem etkel meeldib või kess kedagi paremini tunneb või teab.

Piirkondlik peab se olema selletõttu et ka valdadel/linnadel onn omad piirid ning tuulikud puutuvad sageli 1...3 naabervalda, vahel ehk rohkematki. Seega oleks lihtsaim ning kõikirahuldav lahend nende tuulikuteüle äälätamine asjapuutuvate elamute piirkonnas. Ent teha tuleks seda mitte samalooliit aluselt nagu 1 ääläga "valitakse" meil võimureid kes pärast panevad kokku vastutamatud rahva nõökijad ja rõövlid. Vaja oleks lähimast tuulikust mõõta mõnesajameetrised vööndid ning vööndites oleks erinev äälä kaal. Nt 200m kaupa sellessejääval (kuni 200m) elamul

10 osa, 201...400m 9 osa ja nõnna edasi kuni 2km kaugusele. Kaugemalelavad jäävad ääläõigusetta. Sahkerdamise vältimiseks (et ei tekiks äälätamisturismi) peaks kohapääl olema eland vähemalt viimased 5 aastat. Ning vähemalt 183 pääva aastat peaks sest majast suitstõusma. Vähimgi mittevastavus toob kaasa ajanihke rikutavasse etke. Arvestada tuleb ka mõjude vähendamist või nullistamist metsas.

Kindlasti ei tohi sekkuda keskvalitsus. Iga valla ja/või piirkonna rahvas otsustab ise mida ja mil määral ta tahab või lubab/keelab oma elualal. Kuna elame kapitalismis, ei tohi valitsus selliseid ehitisi/rajatisi ka rahvakulul rahastada, teame ju ülimalt ästi kuidas otsustajate äraostmine meil käib. Iga ärikas rahastagu ennast ise ning pangu pandiks oma enese nahk ja vara.

Kaa peab neil ääläõiguslikel elanikel olema õigus tasutasaada 1 püsiva pereliikmekohta nt 100kvt kuus tasuta, st tuulikupüstitanu arvel. Kuni(!) tõestatakse kõigile arusaadavalt karmide arvudega et tuuliku mõju inimese elamisiga ei mõjuta. Nõnna saaks lahendada ka selle jabura tuulikukukkede kiremisäirimise küsimuse. Ning see peab olema sunduslik igale valla asjamehele, seda rikkudes kõrvaldataks ta ka kohalikust politikaanlusest vähemalt 5-ks aastaks. Nii suudetaks vältida ka iga ärika jooksvat eputamist ja avalikku valelubamist enne järjekordset valimist.

Kas tuumajaam mõjutab ühtvalda või suuremat piirkonda kuni lähimate üksusteni ([Suomi](#), [Latvia](#), [Svärjä](#), [Rassia](#)) välja? Tuumakas pole ju mingi labane tuulik mille kokkuvarisemine võib panna paugu küll ärika raha'augule (mille omad joped valitsusest aegamisi erinevate toetiste sildiall lolli rahva'arvel nagu nii üvitatavad) ent muid kaasnevaid ohte ei kaasne. Tuumapurakas võib mõjutada inimeste eluolu sadade kiltideulatuses.

See sunnib juba mõtlema et kui selle taga on tahes tahtmata ka keskvalitsus, peab selle otsustama rahvas üle liiduvabariigi. Arvestades võimaliku paugu mõjuala tuleks ka siin kehtestada ohuvööndid ning kaasnevalt äälä kaaluvööndid - kess lähemal, sell suuremakaaluga ääl ning altkäämaksuks tasuta või odavam elektri'ind. Meie rahvas on ju osetav-müüdav. Sellest olen eespool juba kirjutand.

Teineküsimus on kohalikud teed. Kui jutt piirdub majadevahelise teega, sis ka nemad otsustagu. On ju teada lugu et keegi ehitab (sääduslikult) oma majajuurde tee miss loetakse nn eraomandiks ning seda tahavad akata kasutama ka teised. Kuigi maad pole inime loond ega saa seda ka omandada, on tee juba inimese'ehitatud rajatis (nagu viljad põldudel ja mets) ning siin peab kehtima rahvapoolt vastuvõetud õigus, olgu ta kuiloll tahes.

Mis selle aluseks saab, igameheõigus või läbipääsuõigus, peaks otsustama vallasisesel rahvaälätlusel kohalik kodanikkond. Või peab ka selle otsustama rahvas üle meie liiduvabariigi. Põhimõtteliselt peab maad ja rajatist sihipäraseltkasutaval kodanikul olema õigus oma rajatist ja selle kasutamist ka müia. Nõue ei käi vabaltliikuvate loomadekohta, nemad pole kuskile allkirja and ega kellegi/millegi poolt/vastu äälätand. Neil onn oma loomaõigus ning neid ei saa käsitleda kui lindpriisid. Samuti ei saa loodusliku põhimõttekohaselt üks loom teist looma omandada/omada, ta saab vaid teda ooldada (samuti kasvatada ja sihipäraselt või olusunnil tappa).

Vahel kakeldakkse ka mõne tiigi või veesoone kaevamise pärast. Sest üks on kade ja teisele ei meeldi. Puhtvargamäälik eestlaslik kisma. Ka siis peaks vallarahvas oma valla sees vastuvõtma kõigile selge ning kohustava otsuse. Samuti astmelise äälä kaaluga sest oluline on se ju asjassepuutuvatesse inimestesse.

Keerulisem oleks tervikut ja osa eristada metsagaseoses. Vast lihtsaim lahend oleks kui metsa (erinevalt võsast) käsitleda liiduvabariigis tervikuna, ooldagu sis seda eraisik või **RMK** sildiall "rahvas". Ei saa tunnistada tõika et kui mingi puistu kuulub mingi paberijärgi eraisikule sis tema võib sellega suvalisel ajal teha mis piss pählööb. Nt võtab maha 30-aastase kasvuterve kuusiku või männiku. Sest raha on vaja! Ahnus on see lollusteletõukav jõud nagu kuritegudelegitõukav.

Mets erineb juba kasvult tavalistest kaalidest ja porganditest, mets annab maale ka välimuse ja loodusliku elu. Seetõttu tuleb ka nn erametsa vaadata samal alusel nagu rahvalekuuluvat "riigi"metsagi. St et iga tööstusliku puuliigi kohta peab üle **Eesti NSV** olema põhjalik kaart aladest/maatükkidest millel märgitud mitte ainult puude vanus ja liik, vaid ka lõikuseks küpsekssaav aeg (praegu seda valitseva rumaluse ja kuritegevusetõttu pole leida). Nt kui kuuske tohib lõigata 80-aastaselt sis 20-aastases lõigus ei tohiks teda lõigata enne (2025+80 =) 2105ndat aastat. Samuti teiste puuliikidega, neid me ikkagi teame. Kõik tähtajalised langid (lank **1211** 8373m² - 2053a, lank **1212** 7578m² - 2063a jne) ja ootamatud kahjustistekõrvaldamised tuleb anda avalikult veebis, samuti igal vallalehel. Kess oskab mõelda, saab ka aru (ei pea siin silmas ärikaid).

Lõigatava langi ülemsuuruseks ei tohi olla enam kui 1 ektar. Ja ilma eranditeta!

Et ei sahkerdats naaberlankidega ja nende arvel, peab naaberlankide lähimate punktide vahe olema vähemalt 112m (see tagab kuni 1-ektarilise nõude ringikujulisel lapil: $\pi((112/2)^2) = 0,985$ ektarit. Naaberlangil tohiks lõigata keskmiselt 10a (8...12a) möödudes. Langi kuju pole esmatähtis, selle kirjutab ette kohalik ümbrus. Nii teaks iga ooldaja/"omanik"/ ärikas millal mingi metsatükk lõikusealla lähäb.

Miss aga metsalõikusel põhiline - **mahuarvestuselt tuleb üleminna pinna'arvestusele**. Ei tohi taga'ajada suuri arve (ikka rohkem ja rohkem - valitsusel onn altkäämaksudeks rahavaja!), tähtsamon tegelikkuse tunnistamine ja tulevikkuvaat. Nt kui männi lõikusiga on 100a, tohib aastat mändilõigata $100/100 = 1\%$ pinnapiires, aavalõikusel

$100/40 = 2,5\%$ ulatuses. Kogemusepõhjal soovitan 25...35-meetrilaiuseid 20°...30° suunatierinevaid (sikkakilisi) ri-basid (pikkusega 50...100m), see jätkaks metsloomadele metsast terviklikuma mulje ehk elamisväärsä metsa ka neile. Ning lõigataks kõigepäält mitte meeldivat ja äriliselt kasulikku, vaid ülekasvand metsa (männid, kuused 120a ja vanemad).

Paratamatud erandid on looduslikud kahjustised (torm, mardikalised, elutarbeline ümberkujundus) kuid samavõrra vähem tohib lõigata järgmiselaastal. Peame tunnistama et sageli onn arukas lõikusmasina'asemel kasutada 2-jalgset saameest kess mittelõikuslõikusest metsast nopib välja üksikud lõikustvajavad puud. Et keskmine metsaoid säiliks ning mõne aastakümne pärast oleks metsal ka metsa nägu ja tegu.

Kindel alus peab olema metsalõikusel parkides, looduskaitsealadel, piirdemetsades (teede, veekogude ja elamu-te äärs ja vahel), samuti üksikute puudelõikamisel sõltuvalt puude ohtlikkusest. Nooruses metsavahina õppeko-gunemiselkäias näidati [Lahemaa looduspargis](#) (nimeliselt rahvuspargil pole rahvusega mingit pistmist) meile ka metsatükke mis pidid jääma looduse isekorraldada - ei mingit lõikust ega kujundamist. Nende tänastseisu ei tea.

Seega kuuluks vallale ja isikule metsa lõikamisõigus just sell kindlal alusel, muidu ei tohi asja kiirendada ka ennast-kahjustav inimlik ahnus. Taas kuritegude vältimiseks peab iga lõikus olema kohaliku ja piirkonna metsavalve sil-ma'all koos vastutusega lõikusloa väljastamise ja lõikuse jälgimise'eest. Lõigatud metsa liikumist kuni lubatud siht-kohani (sadamani)/ tarbijani/tööstuseni peab jälgima juba liiduvabariiklik metsavalve koos politseiga, seda 24t öö-päävas. Samuti sahkerdamise välistamiseks. Lisaks mainin et omatööstuse arendamiseks pandaks väljaveetavale puidule niiränk maks et arukas on seda töödeldada [Eesti NSV](#)-s. Välja tohiks vedada vaid ülejäävat rämpsputu. Rahaline karistus peab olema $\geq 2\times$ suurem ebasäädukslikult lõigatud metsast saadavast tulust. Ning taas erandite-ta! See on taas kõige tõhusam võte sahkerdajatele ja ahnepäitsudele. Meileomane õhepääva mõtteviis metsa ei sobi.

Kuni pole kohaliku rahvale antud õigust oma elukorraldust läbiäälätada, jääb vastutamatu peremeheõigus jabura valimissääduse ja korraldussääduse võimusesse. Et see läbinissti jaburonn, teavad vist kõik ent valitsuskliik ja sellelealluv riigikogu jõhker enamus ei tee vähimatki lolluse kõrvaldamiseks. Ka vähämusesolevad panded millegi-pärast ehki nii saaks nad ehedalt näidata kliki kõnsalikku loomust. Seega onn asja juurikas peidus eeskätt [Toom-pää](#) erinevates asutistes, linnad ja vallad peavad ärikate toorele jõule ja võimule pimesi alluma.

Kohaliku rahva õigusi kokkuvõttes rõhutan et kohaliku elukorralduse alus peab toetuma asjapuutuva valla või piir-konna rahva/kodanikkonna äälätusele. Ning see peab olema sunduslik igale juhtivale asjamehele vallas/linnas või piirkonnas.

Lõpuks tõden et tundes eestlast, tema mõtteviisi, ahnust, kadedust ja paljut muud, mull eeltoodu elluviimisse usku pole. Sest selleks oleks vajalik muuta juba säädusi mille vastu onn eeskätt logelev ärikatetoidetud kliik, sõltumatta selle kooslusest. Küll aga sain ära kasutada võimaluse meie puudusteüle iriseda. Ää seegi!

Enn Oja
isemõtleja
08.09.2025.
JP 2460927